

1. Målgruppebeskrivelse

Psykosociale vanskeligheder og en flerhed af funktionsnedsættelser er ofte kendetegnet ved en udsat opvækst, ujævn kognitiv profil og faktorer i omgivelserne, som har indflydelse på, hvordan og i hvilken grad vanskelighederne som følge af psykosociale vanskeligheder og en flerhed af funktionsnedsættelser kommer til udtryk for borgeren. I et kontekstorienteret perspektiv er vanskelighederne ikke bundet til borgeren selv, men til samspillet med omgivelserne og fokus er på at forstå, hvordan ændringer i omgivelserne kan bidrage til at mindske borgerens udfordringer og fremme udvikling og trivsel.

Målgruppen kan være kendetegnet ved kaotisk livsførelse, marginalisering, social udsathed, problematisk rusmiddelforbrug, opmærksomhedsforstyrrelser, en ujævn kognitiv profil og/eller nedsat kognitiv kapacitet. Målgruppen er borgere, som er belastet af en flerhed af psykiske vanskeligheder, sociale problemstillinger og/eller som har problematisk rusmiddelforbrug i varierende grad, og eksisterende tilbud kan have svært ved at rumme og støtte dem. Udfordringerne hos borgere kan variere i sværhedsgrad afhængigt af bl.a. borgerens kognitive niveau, livssituationen og omfanget af borgerens problematiske rusmiddelforbrug.

Rusmiddelforbruget kan være en strategi for at kompensere for vanskeligheder, men kan også være så omfattende, at det er afhængighedsskabende, og en forudsætning for at opretholde et funktionsniveau. Rusmiddelforbruget kan være så omfattende, at borgerne er vanskelige at etablere og fastholde en kontakt med.

Grundet en ofte traumatiseret opvækst og mulige tilknytningsforstyrrelser kan borgerne nære en grundlæggende mistro til andre mennesker. Borgerne har ofte følt sig anderledes og misforståede og nogle har mistet tilliden til systemet og omgivelserne. Borgerne kan derfor leve i social isolation på samfundets yderkanter, hvor de, for at overleve, er i øget risiko for at ende i særligt udsatte positioner som fx prostitution, kriminalitet mv., hvilket udgør en stor risiko for borgernes trivsel. Der er tale om udsatte borgere, der ofte ikke selv søger hjælp og ikke altid selv erkender, at de har vanskeligheder. Borgerne kan i kraft af selvstigmatisering miste håbet og troen på en bedre livssituationen, hvilket kan betyde, at de ikke opsøger hjælp.

Borgerne er ikke nødvendigvis diagnosticerede, eller deres diagnostiske profil er ujævn og peger i flere retninger, fx udviklingsforstyrrelser eller nedsat begavelse. Borgernes komplekse problemer kan gøre det vanskeligt at tilrettelægge en helhedsorienteret indsats, hvorfor borgerne ofte har været inde og ude af tilbud og indsatser, og der har manglet kontinuitet og sammenhæng. Det har derfor ofte været vanskeligt at etablere en meningsfuld indsats for borgerne.

Borgerne er særligt socialt udsatte og i risiko for at blive eller allerede være marginaliserede. Målgruppen kan være svær at etablere kontakt med, hvorfor opsøgende arbejde kan være afgørende. Borgerens tilværelse er ofte kaotisk og i konflikt med omgivelserne. De kan have et ustabilt netværk, og færdes i kriminelle miljøer og/eller have dom til behandling. Borgerne kan opholde sig i eget hjem, med eller uden bostøtte, på gaden, på forsorgshjem, i socialpsykiatriske botilbud eller i særforanstaltning. Målgruppen omfatter voksne borgere i alle aldre, hvor personalet også kan være sundhedsfagligt funderet.

Specialrådgivningen skal tage udgangspunkt i en samlet vurdering af borgerens behov, hvor både sværhedsgrad og omfang af funktionsnedsættelser og/eller sociale problemstillinger indgår. Specialrådgivningen skal ligeledes imødekomme summen af problematikker hos den enkelte borger for at imødekomme de behov, som borgere med psykosociale vanskeligheder og en flerhed af funktionsnedsættelser kan have.

2. Delaftale og kombinationsproblematikker

De vanskeligheder, der er nævnt i målgruppebeskrivelsen, optræder ofte i kombination med én eller flere samtidige problematikker. Disse betegnes *kombinationsproblematikker*.

En målgruppe svarer til en delaftale. For hver delaftale er der defineret en række relevante kombinationsproblematikker, som VISO har behov for at få dækket.

I VISO-forløb vil der ofte være behov for specialrådgivning og udredning omhandlende én eller flere kombinationsproblematikker i kombination med målgruppen.

Kombinationsproblematikker er udtryk for det særligt specialiserede og komplekse i et VISO-forløb. Der er tale om problematikker, som ligger ud over de grundlæggende og mere specialiserede problematikker, som ligger i selve beskrivelsen af målgruppen. Der er derfor behov for, at VISO-leverandøren kan tilbyde en særligt specialiseret viden om og erfaring med mindst én af de oplyste kombinationsproblematikker.

Herunder oplystes indledningsvis de relevante kombinationsproblematikker i relation til dette udbud, hvorefter kombinationsproblematikkerne beskrives.

Psykosociale vanskeligheder og en flerhed af funktionsnedsættelser	
Kombinationsproblematikker:	
• Selvmordstanker og/eller -forsøg • Traumatisering (PTSD/stressbelastning/sekundær traumatisering) • Udfordrende og potentielt farlig seksualiserende adfærd	

Beskrivelser af kombinationsproblematikker	
Psykosociale vanskeligheder og en flerhed af funktionsnedsættelser	Selvmodstanker og/eller forsøg Tilstand, hvor en person har tanker om at tage sit eget liv eller har forsøgt at begå selvmord. Borgerne i målgruppen ses ofte med begrænset støttenetværk og kan leve et liv med afmægtighed, stress belastning, udsat og uforudsigelig livsførelse. Grundet borgernes psykosociale vanskeligheder kan de i perioder være forpint af selvmordstanker, selvskade og/eller selvmordsforsøg.
	Traumatisering (PTSD/stressbelastning/sekundær traumatisering) Personer, der har været udsat for en traumatisk begivenhed, og som følge heraf oplever øget stress, genoplevelsesfænomener og undgåelsesreaktioner. Der kan også være tale om sekundær traumatisering, som er en overbelastningsreaktion, der kan opstå hos alle, der er tæt på personer med krisereaktioner, sorg og traumer. Borgere i målgruppen kan være traumatiseret som følge af kaotisk opvækst med manglende tillidsfulde nære relationer, omsorgssvigt, fysiske, psykiske og/eller seksuelle overgreb. Borgerens psykosociale vanskeligheder kan have afsæt i ubehandlet sorg og krise, og med minimal/begrænset kontakt til det etablerede system.
	Udfordrende og potentielt farlig seksualiserende adfærd Der kan være tale om grænseoverskridende og krænkende seksuel adfærd, der overskrider samfundets sociale eller retslige normer. Adfærden kan bære præg af forhøjet risiko for alvorlige krænkelse af kriminel og personfarlig karakter, hvor andre og borgeren selv kan komme til

	skade. Det kan være tale om tvangspræget og aggressivt præget adfærd, hvor borgeren er karakterologisk afvigende. I målgruppen omfatter det borgere, hvor den seksuelle adfærd udgør en risiko for krænkelse, lovbrud og personfarlighed. Adfærden kan også have baggrund i komplicerende forhold som alvorlig kognitiv forstyrrelse, udviklingsforstyrrelse, socialt betinget kontaktforstyrrelse, psykiatrisk lidelse og/eller neuropsykiatriske problematikker. Adfærden kan udspringe af mangelfuld viden, impuls kontrol og kognition. Der kan være tale om parafilier som er atypiske, intense tændingsmønstre og/eller handlinger der afviger fra normen og som retter sig mod objekter der ikke kan/har givet samtykke. Der kan være tale om adfærd, der viser manglende respekt for grænser, eller som indeholder magtudøvelse, manipulation eller hemmeligholdelse og hvor borgere fx har dom til behandling.
--	--

3. Cases

Nedenstående er eksempler på cases i forhold til målgruppen og de tilhørende kombinationsproblematikker. De oplyste cases er ikke udtømmende, men eksempler til illustration af typiske VISO-forløb.

Case 1: Rådgivningsforløb i en enkeltsag	
Henvender	Myndighedssagsbehandler fra socialforvaltningen, borger og medarbejdere i udslusningsbolig samt kommende § 85-bostøtte.
Borger	Borgeren på 28 år, har haft en barndom som har været præget af omsorgssvigt, grundet opvækst i en dysfunktionel familie. Han har gennemført folkeskolen, men har siden udgangen af folkeskolen levet et kaotisk liv med mislykkede studieforsøg, forliste parforhold, et tiltagende misbrug og turneret rundt i landet på forskellige forsorgshjem, da han grundet sin adfærd hurtigt bliver smidt ud. Han har periodisk levet på gaden.
Problemstilling	Borgeren har de sidste år periodisk været hjemløs, eller haft korterevarende ophold på forsorgshjem, der ender med bortvisning pga. uoverensstemmelser med de øvrige beboere eller trusler om vold mod personalet. Der har været forsøgt adskillige § 141 handleplaner, hvor borger er præget af manglende motivation til at samarbejde. Der har været forsøgt kontakt til det psykiatriske behandlingssystem, men er blevet afvist grundet misbrug. For nuværende bor borger i en udslusningsbolig på et forsorgshjem. Han beskrives som latent aggressiv og bliver hurtigt meget vred og til tider truende. Han har siden teenageårene røget hash og er begyndt at eksperimentere med euforiserende stoffer. Det er uvist, om han er involveret i kriminalitet, for at kunne finansiere sit misbrug.
Hvad ønskes der rådgivning om?	Kommunen ønsker rådgivning både i forhold til at få etableret en kontinuerlig kontakt til borger, samt til at få hjælp til at afklare hans støttebehov, således at han kan komme ud af hjemløsheden og blive etableret i meningsgivende rammer/aktiviteter. Desuden ønskes rådgivning i forhold til at motivere borger til psykiatrisk udredning.
VISOs ydelse	VISO-rådgivningen tager afsæt i en afdækning af borgers ressourcer og aktuelle funktionsniveau samt anbefalinger i forhold til fremtidige udviklingsmuligheder og støttebehov. Afdækningen udarbejdes ud fra det fremsendte materiale, bl.a. beskrivelser fra tidligere indsatser og VUM, suppleret af interview med borgeren og personalet på forsorgshjemmet. Ud fra

	afdækningen formidles viden om borgerens udviklingsprofil og støttebehov til myndighed og bostøtte. Der rådgives om relevante tilgange, metoder og strategier i forhold til den daglige pædagogiske praksis, med særlig fokus på den relationelle pædagogiske indsats og etablering af en bæredygtig kontakt med borgeren.
--	---

Case 2: Rådgivningsforløb i en enkeltsag	
Henvender	Bostøtte-medarbejder i samråd med leder og kommunal sagsbehandler.
Borger	Borger på 38 år, som er etableret i egen lejlighed efter endt afsoning.
Problemstilling	Borgeren er bosiddende i egen bolig, hvor der er tilknyttet to kommunale § 85-bostøtte medarbejdere. Han er aldrig blevet udredt psykiatrisk, men er af flere fagpersoner vurderet til at lide af dyssocial personlighedsforstyrrelse, et formodet afhængighedsforbrug af hash eller angstdæmpende medicin samt ADHD. Han har samlet været 5 år i fængsel, senest pga. væbnet røveri. Han opleves hele tiden urolig, med udpræget kropslig uro. Har været udsat for et knivoverfald i sin egen bolig, hvilket har medført, at han ikke kan være i sin lejlighed, hvorfor han har opholdt sig på byens varmestue. Borger har meget svært ved at overskue sin økonomi og har fået tiltagende svært ved at holde egen bolig, han kan være plæderende for hjælp og medicin, men har svært ved at samarbejde om hjælpen, da han ofte er ustabil og ikke fremmøder til aftaler, da han bliver forhindret - dette vanskeliggør at opretholde et kontinuert forløb og samarbejde mellem borger og bostøtte medarbejdere.
Hvad ønskes der rådgivning om?	Kommunen ønsker hjælp til at gennemskue borgers psykiske og misbrugsmæssige situation, herunder i hvor stort et omfang misbruget indvirker på en psykiatrisk diagnose, samt hvilke kognitive skader der er tilkommet i årenes løb. Der ønskes konkrete pædagogiske handleanvisninger til bostøttemedarbejderne til at etablere et samarbejde med borger med henblik på at tilrettelægge en tværfaglig kommunal indsats, som tilgodeser hans samlede sociale problemstillinger.
VISOs ydelse	VISO-rådgivningen tager afsæt i en afdækning af borgers funktionsniveau, ressourcer samt støttebehov blandt andet ud fra tilgængelig viden fra andre samarbejdspartnere. Der er særligt fokus på en afdækning af misbrugets betydning for borgerens daglige trivsel, og der udarbejdes en misbrugsprofil. Rådgivningen tager afsæt i denne nye viden, og der er særligt fokus på at understøtte kommunens tværfaglige indsats ved at rådgive omkring relationel koordinering og tværprofessionelle indsatser. Rådgivningen rettes mod henvender og de kommunale bostøtte-medarbejdere. Herudover tilbydes rådgivning til borger og borgers mor.

Case 3: Målgruppeforløb – for fagpersoner

Henvender	Bostøtte som primært er opbygget omkring to enheder. Den første er selve bostedet, som varetager opgaver efter servicelovens § 107 (botilbud), den anden et udegående team, der opererer under servicelovens § 85 (støtte i eget hjem). Indsatserne har til formål at etablere og øge de visiterede personers evne til at varetage almindelig daglig livsførelse i videst mulige omfang.
Borger	En gruppe af borgere med tiltagende misbrugsproblematikker i kombination med deres øvrige vanskeligheder.
Problemstilling	Bostøtten har oplevet, at de borgere, der er visiteret til tilbuddene i deres regi, har flere og mere omfangsrige problemer med rusmiddelbrug og afhængighed, end de tidligere har oplevet. Da rusmiddelorienterede indsatser ikke hidtil har været en del af bostøttens virke, giver stigningen i mængden af problematikker udfordringer og usikkerhed ift. at håndtere de udfordringer dette giver i det daglige arbejde, da bostøtten ikke tidligere har haft behov for fokus på og kompetenceudviklet ift. rusmiddelproblematikker i noget større omfang.
Hvad ønskes der rådgivning om?	Der ønskes rådgivning til at hjælpe personalet med at sætte fokus på tilgange og metoder, der kan løfte de udfordringer, som bostøtten oplever i samarbejde med borgerne. Personalegruppen efterspørger bl.a. grundlæggende information om rusmidler og deres brugere.
VISOs ydelse	Rådgivningen består af et forløb med 4 x 3 timers rådgivning af den samlede personalegruppe samt ledelse. Formålet med rådgivning er, at fagpersonerne får et større kendskab til metoder i det daglige arbejde med dobbeltdiagnosticerede borgere og metoder i organiseringen af arbejde og organisatoriske strukturer i arbejde med dobbeltdiagnosticerede borgere. Der er bl.a. fokus på følgende temaer: • Psykoedukation omkring rusmiddelbrug og dynamikkerne omkring rusmiddel-afhængighed • Analyse af samarbejdsrelationer internt og eksternt i organisationen • Metoder til udvikling af konkrete indsatser bosted og brugere i mellem.